Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.
РІК I. ЛЬВІВ 25. ЖОВТНЯ 1927. Ч. 4.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 43. Тел. 5-33. Чекове конто П. К. О. 153.315.

Передплата до кінця року 1927: В краю — 2 зол.; в Америці і Канаді — 40 центів; в Бразилії — 0·60 мільрайсів; в Аргентині — 1 пез; у Франції — 5 франків; в Німеччині — 1 марка. — Один примірник 35 сот.

Українські Еміґранти!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант"!
У всіх справах інформуйтеся в свому Товаристві!
Адреса Товариства і Редакції: Львів, Ринок 43. I. поверх.

Інформаційна служба для еміґрантів.

В пошукуванні зарібків на світовому ринку праці й землі на новоотворених світових кольонізаційних теренах, конечно потрібні є для еміґрантів правдиві і точні інформації. Ні наші українські еміґранти, ні еміґранти інших народів, в своїй батьківщині не набули докладних відомостей про закони країв, до яких вони виїзджають, ні про умовини переправи, праці і поселення, які, зрештою часто і скоро зміняються. Тому всі культурні народи, які дбають і мусять дбати про добро своїх еміґрантів, потворили у себе інформаційну службу для еміґрантів у формі консулярних відділів і приватних бюр, бюр посередництва праці і кольонізаційних підприємств, спеціяльної преси і видавництв і т. п., як заграницею, так і в краю.

Під оглядом інформаційної служби полищено досі наших еміґрантів на божу ласку, а властиво на жир приватних, світових аґентів і спекулянтів, які особисто заінтересовані були і є в кольонізаційних і транспортових підприємствах і які роблять золоті інтереси на несвідомости українських еміґрантів та недостачі народньої, інформаційної служби для еміґрантів. Спекулятивні зловживання тих аґентів прибирали в історії нашої еміґрації нераз форми світових скандалів. Згадаємо тут напр. „бразилійську горячку" в 1896 і 1907 роках. Наслідком пропаґанди бразилійського уряду при помочі ріжного роду чужих і своїх аґентів і корабельних товариств виїхало в цих роках з Галичини і Холмщини кількадесять тисяч українських еміґрантів з родинами до Бразилії. В 1896 р. їхали за море заманені неймовірними обіцянками не тільки форналі чи безземельні, не тільки фабричні робітники, але й заможні нераз господарі. Бразилійський уряд не був в стані справитися з тим елементарним рухом. Залюднилися в тім часі ще препогано уладжені бараки на Острові Цвітів в Ріо де Жанейро і по провінції. Діти і слабші одиниці почали масово умирати. Ґрунта були неприготовані і невимірені, до Парани всіх не можна було спрямувати і під впливом намов почав наш народ розпорошуватися по всіх бразилійських провінціях. З того це часу походять малі кольонійки, де поодинокі родини дичіли і пропадали по лісах. На ті роки припадає закінчена цілковитим неповодженням українська кольонія Кастеляно, яку в 1896 р. цілковито залишили кольоністи наслідком надмірних дощів і нездорового клімату.

Подібну долю мала бразилійська горячка в 1907 р., яку у Східній Галичині розпутав еміґраційний бразилійський аґент граф ле Гон.

В тих часах не було ні одного українського інформаційного бюра ні в Бразилії, ні в Галичині, а бразилійські еміґраційні фірми анонсувалися безлично навіть у тодішній українській пресі. Коли вже покінчилася бразилійська горячка, то одиноким її документом полишилася траґікомічна штука „До Бразилії".

Другим прикладом світового скандалу з причини недостачі народньої інформаційної служби для українських еміґрантів є повоєнна вже еміґрація до Куби. Корабельні підприємства, які висилають свої кораблі до Куби і мають концесії в Польщі, кинули перед кількома роками гасло: „Хто не може їхати до Америки — нехай їде до Куби". Гасло це анонсовано також в українській пресі, а наслідком його було, що тисячі україн-

ських еміґрантів виїхало на остров Кубу, де не найшли собі праці, ні не могли перекрастися до Зєдинених Держав Америки, як це їм обіцяли ріжного роду аґенти. Підчас свого побуту в Канаді наші делеґати бл. п. д-р Вол. Бачинський і о. Жан робили старання, щоби цих нещасних еміґрантів переселити до Канади, одначе канадійський уряд не згодився на це. Недавно принесли американські часописи неймовірну вістку, що контрабандисти, утікаючи перед погонею пароплаву американської сторожі, втопили в морі кількасот еміґрантів, яких вони за грубою заплатою мали перепачкувати з Куби до Зєдинених Держав Америки.

Згадаємо ще про мале „непорозуміння", яке скоїлося цього року. Як відомо, канадійський уряд зарядив від 1. червня ц. р. часове обмеження вїзду до Канади. Цього обмеження ніхто не предбачив, ані не старався йому запобігти. Наслідком цього обмеження кілька тисяч українських еміґрантів з Польщі, приготованих до виїзду літом до Канади, не могло туди виїхати, і тому, що не було ніякої інформації, багато з них виїхало до Арґентини, хоч після урядових реляцій тяжко тепер знайти працю і заробітки в Арґентині.

Не хочемо наводити всіх прикладів, як то з причини недостачі своєї народньої інформаційної служби для еміґрантів, користали і користають ріжні чужі і свої спекулянти і аґенти в більших скандалічних і менших, непомітних розмірах. Про це треба би написати цілу грубу книжку.

Наша суспільність, а передовсім наші еміґранти мусять зрозуміти, що треба зробити кінець недостачі народньої інформаційної служби і як найскорше треба позакладати Інформаційні Бюра, як централне у Львові, так і провінціональні по повітових містах на всіх західно-українських землях, як також свої відділи Товариства Опіки Над Українськими Еміґрантами на чужині. В 1926 р. виїхало з Польщі около 26.000 українських еміґрантів, приблизно таке саме число виїхало також 1927 р. і певним є, що в дальших роках не зменшиться наша еміґрація, але зросте, як тільки отворяться світові ринки праці й кольонізаційні терени. Ті маси еміґрантів і ще майже чотири рази стільки осіб, які не будуть могли виеміґрувати, не повинен культурний народ лишити без інформацій.

Перед Товариством Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові стоїть труднє, але вдячне і пожиточне завдання створити апарат для інформаційної служби для наших еміґрантів. Товариство запрошує всіх наших громадян в краю і за границею, які інтересуються справою української еміґрації до співпраці, а передовсім до надсилання відомостей і матеріялів про умовини праці і кольонізації на чужині.

Взаємини з П. Т. Е.

„Polskie Towarzystwo Emigracyjne" в Варшаві надіслало лист до нашого Товариства, в якому цілковито солідаризується зі становищем нашого Товариства, висловленим в меморіялі в справі полекш вїзду до Канади для наших еміґрантів.

P. T. E. прислало нам відпис свого меморіялу в справі заснування польського консуляту в Вінніпеґу.

Стережіться перед злодіями.

Хоч істнує стара, сема мойсеєва заповідь божа: „Не кради", крадіж в світі не перевелася і є богато злодіїв, а навіть злодійських орґанізацій. З ними борються державні власти всіх країн, а про ріжного роду крадіжи розписуються широко щодня ґазети.

Коли заповідь „Не кради" не спинила багато людей від крадіжи, то новочасна суспільність вивісила гасло: „Стережіться перед злодіями". Цей напис бачить кожний на залізничих двірцях, в кожному банку, при кожній касі, а навіть на брамах церков.

В останньому часі виспеціялізувалися злодії в обкраданні еміґрантів, яким крадуть або виманюють гроші, баґаж і документи. Еміґраційний уряд видрукував велику скількість плякатів з осторогою для еміґрантів перед злодіями і поручив в лютім 1927 р. всім воєвідствам, щоби вони казали вивісити ці плякати в громадських і парохіяльних урядах, на залізничих стаціях і поліційних станицях.

Як виконано приказ Еміґраційного Уряду, про це нічого не відомо, натомість вже після видання цього обіжника не було майже ні одного тижня, щоби злодії не обікрали якогось еміґранта, або не виманили від нього за фальшиві золоті перстені, або годинники по кількадесять долярів.

Боротьба з еміґраційними злодіями в краю, підчас подорожі і за границею, буде важним завданням місцевих Кружків Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами.

Новий еміґраційний закон.

В дневнику державних законів з дня 15. жовтня ц. р. ч. 89 є оголошений розпорядженням президента з дня 11. жовтня 1927 ч. 739 новий еміґраційний закон, про який близчі пояснення подамо в слідуючому числі,

Інформаційне бюро у Львові.

В першій половині місяця листопада ц. р. отвирає Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами своє Інформаційне бюро при вулиці Городецькій ч. 95.

Усталений курс доляра.

Польський уряд одержав в останньому часі американську позичку в висоті 72 міліонів долярів і на основі цеї позички усталив курс доляра у відношенні до польського золотого в цей спосіб, що

1 доляр = 8,91.57 золотих.

В нормальних часах це відношення буде стале і не буде таких великих скоків, як це було з польською маркою, або перед тим з польським золотим. Одначе є можливі малі біржеві ріжниці курсу, але вони можуть виносити щонайбільше кілька ґрошів на долярі.

Від тепер еміґранти можуть обчисляти, позичати гроші і продавати ґрунт та платити за корабельні карти в польських золотих на підставі понизчої таблички з узглядненням дрібних щоденних біржевих вагань.

Доляри	1	=	8 зол.	92 гр.	Центи	1	=	9 гр.
„	2	=	17 „	83 „	„	2	=	18 „
„	5	=	44 „	58 „	„	5	=	45 „
„	8	=	71 „	33 „	„	10	=	90 „
„	10	=	89 „	16 „	„	50	=	4 зл. 45 гр.
„	20	=	178 „	32 „				
„	25	=	222 „	90 „				
„	50	=	445 „	79 „				
„	100	=	891 „	57 „				
„	132½	=	1181 „	33 „				
„	157½	=	1404 „	22 „				
„	200	=	1783 „	14 „				
„	1000	=	8915 „	70 „				

Українці на Кубі.

В 1923—1925 р. виїхало з Польщі до Куби около 5.000 еміґрантів, в тому около 1.500 українців, яким аґенти обіцяли, що з Куби можуть перекрастися до Зєдинених Держав Америки. Супроти сильної контролі американських пограничних властей не могли вони цього зробити і частина їх виїхала до Полудневої Америки, деяким удалося дістати до Зєдинених Держав Америки і до Канади. Під сучасну пору перебуває на Кубі около 2.800 еміґрантів з Польщі, в цьому 2.000 жидів, 500 українців і 300 поляків. Життя українців наслідком гарячого клімату, доріжні і недостачі праці є тяжке. Працюють вони на плянтаціях цукрової тростини, або при земних роботах, а зарібки ледви вистарчають на марний прожиток. На загал є вони прибиті і зневохочені і чекають тільки на хвилину, щоби вирватися з Куби. В Гавані, головнім місті Куби, істнує Український Комітет Опіки над Еміґрантами, до якого належить 70 членів, а який наслідком недостачі грошей проявляє дуже малу діяльність.

В найблизчому часі поробить Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові заходи, щоби переселити останки наших нещасних еміґрантів з Куби до інших країв.

Канада.

Можна сподіватися, що як в попередніх двох роках, незадовго начнеться реєстрація певного числа рільних робітників і рільничих родин без афідавітів до Канади. Для цих майбутніх еміґрантів подаємо понизче інформації в справах зарібкових і фарм, які взяли ми з канадійського альманаху „Нове Поле“, виданого на рік 1927 нашим братнім Товариством опіки над українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді.

КАНАДІЙСЬКІ ФАРМИ.

Земля в трьох західних провінціях: Манітобі, Саскачевані, Альберті, куди мають виїхати в 1928 р. наші еміґранти, це рівнини або горбоваті простори, цілком чисті або порослі корчами, а навіть лісом. Плуг не торкав ще тої землі. Вона чекає на свого господаря. Земля більше або менше чорна, плодюча, придатна на всі збіжжа які удаються в Галичині і на Волині.

Ціна землі залежить від цього, чи вона більше або менше свобідна від корчів та лісу, чи рівна, чи горбовата, чи близче або дальше від води, чи близче або дальше від церкви, школи, стації, почти, міста, залізниці. Купується її від держави або від приватних товариств, які тут називають „компаніями“. Землю дістається під приступними умовинами, на сплати. Нераз сплата зачинається по 4 роках уживання, а рати платяться через 7, 14, 19, 25, 34 літ. Можна також набути землю в цей спосіб, що береться на половину збіжжа, яке що року вродиться, аж доки не сплатяться ціни.

Можна купити землю, що ще не була орана, але можна також набути землю управлену, навіть з деякими будинками від других фармерів або компаній. Ця земля дороща. Істнують також підприємства, які дають на сплати не лише саму землю, але землю разом з худобою і рільничими знарядами.

Подальше від залізниць, подальше від доріг можна дістати від держави „гомстед“, це є 160 акрів землі на одну родину за оплатою лише 10 долярів. Кожний переселенець, мущина, що має 18 літ, може дістати наділ. На такім наділі треба зараз осісти і зачати його виробляти на ріллю. По 4 роках праці на наділі стає земля власністю господаря, о скільки він викорчував часть одержаної землі. Простір 160 акрів рівняється краєвим 113 морґам, а такий простір називають тут коротко „фармою“.

Продажу збіжжа зорґанізовано при помочи сипанців, розміщених по залізничих стаціях.

Пильний, ощадний, розумний фармер має можність загосподаруватися в Канаді, бо може користуватися кредитом, який тут дають купецькі і банкові фірми, повні довіря до фармерів.

Нема сумніву, що на господарстві в Канаді придасться знання теслярства, столярства, ковальства, шевства, римарства. Це знання принесе

також дохід на фармах, бо Канада росте і люде потребують мати між собою таких, що вміють стати їм в пригоді. В Канаді загосподарюється передовсім фармер, що стає обома ногами на свою власну землю, щоби орати її плугом і добути з неї золоте зерно пшениці. Міліони акрів землі ждуть на плугаторів.

ЗАРІБКИ.

Канада не є такою промисловою країною, як Зєдинені Держави, для того можна тут найти зарібок передовсім у господарів на фармах, як рільний робітник. Фабрик є дуже мало.

Господар, що наймає робітника на фарму, дає мешкання, харчі і платню, яка не є однакова кождого місяця і в кождому місци. В часі, коли робота є велика і спішна, плятня є більша. В часі весняних робіт може початкуючий робітник дістати около 25 долярів місячно.

Збіжжа жнеться машинами і молотиться машинами. Робітники, потрібні до жнив і до молочення, дістають 50 до 60 долярів місячно.

В зимі, коли на канадійських фармах робота потрібна лише при обійстю, платня робітника на фармі виносить менше, нераз 10 долярів місячно, а буває, що треба працювати зимою у фармера тільки за прожиток.

Новий робітник, що приїде до Канади і стане до роботи на фармі, може першого року своєї роботи числити на 300 долярів річного зарібку.

Першого року роботи найліпше годитися на цілий рік у одного фармера.

В зимі потрібні є робітники в лісі до рубання дров на сяги, по анґлійськи корти. Вони дістають на мешкання, харч і около 30 долярів місячно.

Ті пояснення відносяться до робітників, що працюють перший рік в Канаді. Хто убудеться тут і набере досвіду в роботі, а передовсім в шуканні роботи, той заробить рішучо більше. Рільні робітники працюють першого року весною, літом та осіню на фармі, а зимою йдуть на роботу до ліса. Робітник, який щойно приїхав до Канади а не держиться роботи на фармах і блукає по місті, опиниться на певно на безробітті в голоді і холоді, бо не знає ні анґлійської мови, ні не має потрібного досвіду в роботі, ані не вміє дати собі ради.

Найважніша річ, це здоровля. Треба шанувати здоровля, щоби не захорувати. Хто хорий, не може працювати і не може нічого заробити.

Багато рільних робітників поступає в цей спосіб, що працюють один або два роки як робітники у фармерів, а опісля беруть землю на сплати, неуправлену, або вже дещо управлену, або стараються дістати від держави наділ-гомстед. Вони працюють тоді для себе. Одні люде приїзджають відразу з жінками, другі спроваджують жінки щойно тоді, коли вже попрацювали в Канаді один або два роки і знайшли землю, яка їм подобалася. Багато є таких, що приїдуть, зароблять, оглянуть тутешній спосіб життя і вертають із заробітком до Рідного Краю, щоби колись знову приїхати на роботу до Канади.

Чоловік, що перебув оден рік в Канаді при праці на фармах і запізнався з відносинами та підовчився дещо анґлійської мови, знайде роботу в тартаках, складах дерева, при будові залізниць, домів, доріг і т. п.

Мимо того, що в Канаді є великі поклади вугілля і ріжної руди, то копальні не є розвинені в такій мірі, як з Зєдинених Державах. На роботу по фабриках, копальнях і інших промислових і торговельних підприємствах не можуть числити українські робітники в перших двох літах по приїзді до Канади.

ЕМІҐРАЦІЯ ДО КАНАДИ В 1927 РОЦІ.

Офіціяльно повідомляють, що протягом квітня, травня, червня і липня, ц. р. прибуло до Канади 47.443 іміґрантів з усіх частин Европи й Азії, а 32.515 з бритійських островів.

Що до числа і національностей прибувших до Канади іміґрантів, то вони є такі: 2.574 фінляндців, 6.695 німців, 1.521 жидів, 5.167 поляків, 644 росіян, 2.953 словаків, 526 австрійців, 102 болгарів, 643 хорватів, 450 чехів, 1.140 югославян, 3.898 мадярів, 6.702 українців і 7.000 скандинавців.

УРОЖАЙ В КАНАДІ.

Після обчислень канадійського домініяльного статистичного бюра Канада буде мати цього року 458,741.000 бушлів пшениці, з того з Західній Канаді 432,223.000 бушлів.

Цьогорічна продукція пшениці в Канаді буде багато більша, як була 1923 року, коли то вродилось було понад 474 міліонів бушлів.

Обчисляють також, що вівса вродиться цього року понад 502 міліони бушлів, з чого у трох західних провінціях буде 332,494.000 бушлів. Головно доброго врожаю вівса можна надіятися в Альберті і Саскачевані.

Збіжжа у Манітобі, Саскачевані потерпіло багато від приморозків і ржі при кінці серпня.

У Манітобі ржа зробила доймаючі спустошення у вівсі, але на загал урожай вівса буде ліпший, як коли небудь перед тим.

Еміґрація до Арґентини.

В 1926 р. виїхало з Польщі до Арґентини звиш 14.000 осіб, в чому майже половина українців. В цьому році наша еміґрація до Арґентини ще більше змоглася головно наслідком обмежень, які поробив канадійський уряд від червня ц. р. До літних транспортів до Канади було приготованих кілька тисяч осіб, які наслідком розпорядку кана-

дійського уряду не могли виїхати до Канади. З цього скористали ріжні аґенти і розвинули всю свою енерґію і силу, щоби як найбільше звербувати охочих до виїзду до Арґентини, маскуючи правду обіцянками про добрі заробітки для бажаючих оселитися на землі, вихвалюють вони гарні умовини кольонізації і т. п.

Наш земляк з Арґентини п. Іван Кривий ось як описує життя в Арґентині в часописові „Жіноча Доля":

В силу свого кліматичного положення центральні провінції Арґентини надаються до хліборобства. Одначе воно провадиться тут цілком іншим способом чим у нас. Тут все робиться в дуже великих розмірах. Ріллю управляють виключно при помочі парових плугів і машин. Хліб збирають також при помочі машин. Одна й та сама машина служить, як косарка й молотилка, так, що з поля звозять вже готове молочене зерно. Робота в жнива тяжка, а наш свіжо-приїхавший еміґрант, який зроду не бачив такого дива, ще мусить вчитися тої роботи. Підчас жнив, які припадають в наших зимових місяцях, рільні робітники можуть знайти працю. На перешкоді успішному розвиткові хліборобства стоять дві річі, а саме: сарана та часті гради. Сарана налітає з провінції Чако й Болівії, нищить всі засіви, лишаючи голу землю, обідаючи навіть дерева. В той спосіб пропадає весь доробок господаря. Навіть траву вижирає так, що опісля немає чим худобу годувати. Друга небезпека — це часті гради, котрі в цілих провінціях винищують засіви.

Другою важною підставою добробуту країни є випас худоби й коней. Худобу тут випасають у такій великій скількости, що для виробу консервів з мяса є щось 14 фабрик (по еспански „frigorifico"), з котрих кожна забиває по кілька тисяч худоби й овець. Роблять консерви, а в більшости мясо штучно заморожують і відсилають до Европи. Таке морожене мясо найбільше споживає Анґлія. Худоба пасеться тут в полі кругло цілий рік, ходить майже в дикому стані.

Промисловість тут слабо розвинена через брак вугілля й заліза. Останніми часами добування нафти дуже зросло в полудневій части Арґентини т. зв. Патаґонії. Залізнича сіть досить густа, понад 25.000 км. Паровози огріваються ропою.

Для тих, що хочуть поселитися на землі, тут заведено так, що можна набувати землю від держави по ріжних цінах, залежно в якій провінції, одначе на заведення господарства є потрібний капітал до 2000 пезів. (Один золотий пезо = 4,25 зол., один паперовий пезо = 1,90 зол.) Заробити тут таку суму дуже важко, або й зовсім неможливо. Звичайно, в гарніщих околицях земля дорожча, а в гірших і лісних дешева. Однак тут потрібно великого вкладу гроша і праці, щоби землю пристосувати до культурного господарства. А буває нераз так, що людина й загосподариться, а налетить сарана, або повибиває град, — то й цілий його доробок пропав марно.

В провінції Чако кольоністи розводять плянтації бавовни. Земля там родюча й кольоністи обробляють її плугами самокатами. Біда тільки, що спека дуже велика буває в літі й доходить до 40 ст. Ц. Ліс не такий густий, як у Бразилії, і подібний до наших українських дібров; у них росте розкішна трава, на якій можна випасати худобу. Земля державна. Даються участки нежонатим по 5, а жонатим по 10 гектарів, ціною від 35 до 60 пезів за гектар. Ціна залежить від того, як далеко земля від залізниці. Близько залізниці 1 гектар 65 пезів. Виплата на 6 до 10 років. Перших три роки кольоністи не платять нічого, але зобовязані обгородити свій участок дротом, побудувати хату, викопати криницю й обробити найменше половину участку. Одна біда — це брак води до пиття (переважно солена вода). Щоби дістати в Чако землю на виплат, кольоніст мусить виказатися готівкою в сумі 500 — 600 пезів, як ґарантією, що він має можливість запровадити господарство. Чутки, що ніби то в Чако землю дають даром, є неправдиві.

В провінції Місіонес є чимало наших людей, але між ними царить страшна темнота й злидні, бо земля не врожайна. За 20 р. життя наших кольоністів у Місіонес багато не наїлося навіть до схочу кукурузяного хліба. За пшеничний або житний нічого й казати.

Що до еміґрації в Буенос-Айресі і його провінції в характері робітників, то рішучо не радиться сюди їхати, бо дістати працю тут дуже тяжко. Правда, маючи троха готівки в кишені, можна діждатися одержання праці, одначе таке вичікування може тягнутися три місяці й більше. Фізична праця по фабриках дуже тяжка, при денному заробітку 5—6 пезів.

Сталої праці в фабриці в повному значінні цього слова тут дуже трудно знайти, а на консервних фабриках праця довгий час не можлива. Перешкаджають часті фабричні крізи, — де сотками, а то й тисячами звільняють робітників; все, наче в круговороті часто мандрує, шукаючи заняття.

В Арґентині нема досі відділу нашого Товариства Опіки над Еміґрантами. До його оснування приступить наше товариство у Львові в порозумінні з цими нечисленними українськими інтеліґентними силами, які там живуть.

Поворот робітників з Німеччини і Франції.

Після тимчасової умови між Польшею і Німеччиною обовязані є сезонові робітники, заняті в Німеччині, вернути до краю **найпізніще** до 1. **грудня** ц. р. Еміґраційний Уряд поробив вже на пограничних стаціях відповідні приготування для приняття і відослання до дому повертаючих робітників.

Договору в справі числа робітників на рік 1928 ще не заключено між Німеччиною і Польщею.

Також з Франції поверне під кінець осені багато сезонових робітників, які заняті там були при рільництві. В справі поновного виїзду робітників до Франції одержали ми такий комунікат Еміґраційного Уряду:

Подається до відома осіб, що мають намір виїхати до Франції на підставі поіменних візвань (контрактів) до праці, що в ціли узискання візи треба предложити у властивого французького консуля — крім належито посвідченого французькими властями візвання до праці, — також лікарське свідоцтво, яке стверджує, що стараючийся о візу відбув охоронне щіплення віспи і стан його здоровля робить його здібним до праці, якої піднявся. Ці свідоцтва будуть видавати лікарі, уповажнені французьким консулятом за заплатою 6 золотих.

ВПанів Орґанізаторів проситься скоро полагодити формальности в справі відкритгя повітових Кружків.

Завдання

Кружків Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами.

Переведення орґанізації нашої еміґрації є неможливе без заснування Кружків Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами. Кружки ці мусять заснуватися, передовсім, в повітових містах. Про правні постанови і спосіб заснування Кружків згадали ми в ч. 3. нашого часопису і наша суспільність на провінції в Галичині, на Волині, Холмщині, Підляшу і Поліссі мусить як найскорше полагодити правні формальности, щоби уможливити собі леґальну працю.

Яка є область цеї праці і спосіб її виконування, над цим хочемо застановитися на цьому місці.

Завданням місцевих кружків є передовсім довідатися, хто і куди має намір виїхати на чужину за пошукуванням праці або на поселення. Тих будучих еміґрантів треба у себе зареєструвати і війти з ними в особисті взаємини, а відписи реєстрів посилати центральній управі. Увійшовши в особисті взаємини з будучими еміґрантами, треба переконати їх, щоби вони вступили в члени Товариства і зложили відразу або ратами членську вкладку в сумі 6 золотих річно. Зложення членської вкладки може бути тяжким обовязком для майбутнього еміґранта, але воно є конечне, бо такий член вяжеться з Товариством, набирає пересвідчення, що він стається одиницею своєї зорґанізованої сили, а при цьому зискує права на домагання помочі і улекшень при будучім виїзді. Кожний будучий еміґрант, член своєї еміґраційної орґанізації, мусить зрозуміти, що наколи створиться цю орґанізацію еміґрантів, яка обіймати буде кількадесять тисяч осіб, то тим самим щезне незарадність, яка ціхує незорґанізованого еміґранта. Що тим способом він узискає на світовім ринку праці або в краях, які мають бути кольонізовані, можність виєднати собі кращі умовини заробітку і буття, і що можна буде ставити домагання полекш як ріжним урядам, так і перевозовим і кольоніяльним товариствам. З незорґанізованим еміґрантом ніхто не числиться, всі ставлять йому умовини, які їм подобаються, і сам еміґрант, не почуваючи за собою ніякої сили, не маючи ніяких інформацій про ринок праці і кольонізаційні терени, не знаючи чужих умов життя, ні мови людей, з котрими в будучині має порозуміватися і жити, працювати і заробляти — є в дуже прикрому положенні і багато мусить стратити часу, сили й праці, заки приноровиться до чужих умовин. Без зорґанізування самих еміґрантів в своєму еміґраційному товаристві, неможлива є ніяка поміч ані опіка для ніякого гуманітарного товариства, ані навіть для держави.

Тому першим і найважніщим завданням Кружків мусить бути приєднання в члени товариства, всіх без виїмку, майбутніх еміґрантів даного округа.

При тім Кружки мусять бути пожиточні і корисні для еміґрантів у всіх справах, звязаних з виїздом його на чужину. Таких справ є ціла маса і про деякі з них хочемо тут згадати.

Першою такою справою є належита інформація для еміґрантів про умови праці і поселення. Ці інформації буде уділяти Кружкам Головна Управа при помочі своїх обіжників, часопису і спеціяльних видань — брошур, книжечок, мап і кольонізаційних плянів даного краю, а також при помочі відповідних інструкторів. Український еміґрант не сміє їхати на чужину „на сліпо“, або на підставі інформацій, які йому уділяють ріжного роду аґенти, що або самі не знають нічого про ринки праці і кольонізації, або мають особистий інтерес у висилці еміґранта, бо хтось за це приобіцяв їм провізію, або інший спосіб винагородження. Інформації Кружків не будуть ніякою намовою ані заохочуванням до еміґрації, але будуть мати за ціль освідомляти будучого еміґранта про умовини праці і життя на чужині.

Другим важним завданням Кружків буде поміч для еміґрантів при виробленні для них документів, потрібних до виїзду, а саме пашпортів, позволень від військових властей, і ріжного роду посвідок і метрик. В часах і обставинах, де обовязує пашпортовий і леґітимаційний примус, еміґрант сам не знає всіх законів і розпорядків, як старатися о пашпорт, або леґітимацію. З цеї

несвідомости користають ріжні людці і дорого кажуть собі платити за ріжні подання і інтервенції у компетентних політичних, чи військових властей.Це використування можуть і мусять усунути Кружки Товариства. Практика показує, що т. зв. безплатний еміґраційний пашпорт коштує еміґранта пересічно 40 золотих.

На ще більший визиск, чим при виробленні документів до подорожі, нараженнй є еміґрант при продажі свого майна і затяганні позичок. Під цим оглядом цвите в повоєнних часах у великих розмірах еміґраційна лихва, що виносить річно 1 до 2 міліонів долярів. Місцеві лихварі беруть від еміґранта 50 % до 100 % баришу. Завданням Кружків Товариства буде боротьба з еміґраційною лихвою, як через правне переслідування лихварів, так і через вказування еміґрантам джерел таного кредиту. Головна Управа Товариства мусить подбати, щоби наші банки і кредитові кооперативи одержали у всякий можливий спосіб ті дешеві кредити для еміґрантів.

Дальшим завданням Кружків буде поміч еміґрантам при лікарських оглядинах. Майже всі краї, до яких виїзджають наші еміґранти, установили своїх лікарів, які провірюють, чи еміґрант є здоров під оглядом фізичним і умовим. Щоби упевнитися про стан свойого здоровля, еміґранти перед відїздом відбувають майже завсігди далекі подорожи до міст, де знаходяться еміґраційні бюра, чи то корабельних товариств, чи вербункові. Цей видаток еміґрантів мусять усунути Кружки Товариства. Провірку, чи даний еміґрант є здоров, повинні перевести Кружки Товариства, чи це при помочі своїх власних лікарів, чи лікарів місцевих Кас для хорих за умовленим з гори винагородженням. Інструкції для оглядин провінціональних лікарів — видасть санітарний виділ Головної Управи Товариства.

В кінці важним завданням Кружків Товариства буде поміч при задаткуваннях карт корабельних для еміґрантів до Америки і реєстраційних зголошеннях в урядах посередництва праці для сезонових робітників до европейських країв. Досі для полагодження тих справ заінтересовані відбували, непотрібно, далекі подорожі до міст і мали з цієї причини значні видатки. Як полагоджувати ці справи, про це видасть Кружкам Головна Управа Товариства правильник, по порозумінні, під тим оглядом, з Еміґраційним Урядом і корабельними товариствами.

Поза наведеними завданнями Кружків, еміґраційний рух і його орґанізація має ще багато інших завдань, які мусять виконати Кружки Товариства в порозумінні з Головною Управою.

Але вже з вище наведених справ видко, що праця Кружків буде велика і коштовна, а при цьому дуже пожиточна для еміґрантів. Кружок мусить мати свої бюра і найменше одного урядовця. Щоби зредукувати можливо до найменших границь, видатки Кружка, а передовсім при винайменні льокалю, Управа Кружка мусить порозумітися з місцевими господарськими і культурними орґанізаціями („Просвіта“, „Сільський Господар“, „Рідна Школа“, „Кооперативи“), щоби, хвилево, аж до винайму власного льокалю, примістити своє Бюро в домівці тих установ. Ми є певні, що в кожнім повітовім місті знайдеться інтеліґентна особа, яка зможе посвятити денно кільки годин праці для Кружка, може на разі безплатно, або за невеликою винагородою. Про льокаль і персонал подумає зрештою Управа Кружка. На покриття видатків може Кружок, по порозумінні з Головною Управою Товариства, одержати частину членських вкладок, а зрештою завданням Головної Управи Товариства буде постаратися, щоби для Кружків Товариства роздобути гроші на потрібні видатки.

Але найважніщою річю є, щоби як найскорще оснувати Кружки Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами, а наш часопис буде стало оголошувати кожне оснування і діяльність Кружка.

П. Карманський.

* *
*

Дивлюся на жахливу пущу,
Пориту лишаями рос,)*
На вашу працю невсипущу —
І перейма мене мороз.

І бачу вас перед літами
Закинутими в гущ лісів,
Де вашими були хатами
Будки пригожі лиш для псів.

Дивлюсь на вас і наче бачу
Воскресших велетнів з могил.
Читаю в росах всю бурлачу
Історію пропащих сил.

Закинуті в предвічні бори,
*В сусідство Буґрів**) і звірів,*
Ви оживили доли й гори
Огнем, що в грудях вам горів.

Грізні завзяттям гей титани,
Ви йшли вперед, ллючи свій піт
І вам корились великани,
Що з вихром грались сотні літ.

*З вогнем і фойсою***) в долоні*
Ви вгризлися в дрімучий бір
І бір прокинувся в просонні
І з нетрів виглянув до зір.

І нині в цій лячній пустині
Цвітуть, красуються садки:
І дід розказує дитині,
Як гинули в боях батьки.

Порто Уніон 1927.

---

*) приготовлена під управу земля.
**) дике індійське племя.
***) фойса, рід серпа до вирубування хащів.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. З цим числом висилаємо почтові складанки тим передплатникам, яким не вислано їх в 3. числі. Просимо скоро надсилати передплату. Дальші числа „Українського Еміґранта“ будуть виходити правильно 10 і 25 кожного місяця.

Ріжні вісти.

Учіться по анґлійськи. Книжечка з українсько-анґлійськими розмовами для еміґрантів, видання Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами, появиться в розпродажі при кінці цього місяця.

Відділ Польського Товариства Еміґраційного в Луцьку. П. Т. Е. заложило в останньому часі свій відділ в Луцьку. Товариство має на меті зорґанізувати свої кружки на Волині в Рівному, Дубні, Кремянці і т. д.

Польський консулят у Вінніпеґу. Довідуємося, що від 1. січня, зглядно від 1. квітня 1928 року має бути отворений польський консулят у Вінніпеґу.

Американські візи для рільників. Американський консуль видає тепер візи зареєстрованим рільникам на місяць листопад, бо жовтнева квота вже заповнена.

Різдвяна прогулька з Канади. Дня 5. грудня ц. р. виїзджає з Галіфаксу до Галичини й Буковини різдвяна прогулька наших земляків з Канади і Зєдинених Держав Америки під проводом п. Ю. Дробея.

Виїзд посла Тимощука до Арґентини. Соймовий посол Ю. Тимощук виїхав до Арґентини на сталий побут. Його родина перебуває там вже від кількох місяців.

Відгомін великої повені в Америді. Велике нещастя, яке стрінуло цього року західно-українські землі наслідком нечуваної повені, відбилося спочутливим відгомоном серед українських переселенців у Новому Світі. Усі українські, заморські часописи переповнені звідомленнями про шкоди, нанесені повіню, як і про ратункову акцію. Скрізь відбуваються віча й зібрання, вуличні збірки під кличами негайної помочі жертвам повені. Збірками займається Український Червоний Хрест, ріжні гуманітарні інституції та робітничі орґанізації. Частина зібраних сум наспіла вже до Львова.

Sao Paulo. В останніх днях виїхав до Sao Paulo перший транспорт польських робітників в числі 200 еміґрантів. В справі виїзду решти звербованих еміґрантів в числі 1.200 душ, нема ще дозволу уряду Sao Paulo.

Канада. В справі вїзду до Канади нема ніяких змін. Канадійські залізничі компанії C. P. R. і C. N. R. мають щойно на другий місяць умовитися з Еміґраційним Урядом в справі вербунку рільних робітників і рільничих родин на виїзд до Канади без афідавіту.

Сніги в Зєдинених Державах. Американські часописи доносять, що в північно-західних стейтах Зєдинених Держав упали грубою верствою сніги. Холод посувається на схід. Сподіваються снігу та приморозків і у стейтах над Атлянтійським океаном.

Сніг в Канаді. В другій половині вересня падав легкий сніг в західній Канаді.

Українець винахідник. Д-р О. Сушко, відомий орґанізатор Народньої Лічниці в Вінніпеґу (Канада) винайшов апарат для лікування хоріб носа, устної ями й гортанки купелями повітряними і плинними. Він зараз працює науково в Зединених Державах Америки. Вся американська преса про це пише і вихвалює нашого земляка-ученого.

Українець американським професором. Відомий професор київської політехніки а раніше петроградської Володимир Тимошенко прийняв американське громадянство і дістав запрохання викладати в університеті в Мічіґен. Його твір „Опірність матеріялів“ перекладений на ріжні мови. Проф. Тимошенко працював останніми роками в американських фабриках як спеціяліст-інжинір. Є це перший українець, що стане професором в американськім університеті.

Ренти для старців в Канаді. З тижневика „Informations Sociales“, що появляється заходами Міжнародного Бюра Праці, довідуємося, що вийшов в Канаді закон, який признає усім особам понад 70 років, котрі не мають жадного майна, річну ренту в квоті 240 долярів. Кошта покриє в половині центральний уряд а в половині самоврядні установи. Тим способом бажає канадійський уряд бодай частинно усунути нужду поміж тими, що не можуть вже працювати і не мають ніякого забезпечення.

Посмертна згадка. Дня 5. ц. м. помер у Варшаві начальник адміністраційного відділу Еміґраційного Уряду Зиґмунд Шустер.

Видає: Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає: **Генрих Рогожинський.**
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.